

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2020,

kterým se mění zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o pojišťování a financování vývozu se státní podporou

Čl. I

Zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 60/1998 Sb., zákona č. 188/1999 Sb., zákona č. 282/2002 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 23/2006 Sb., zákona č. 293/2009 Sb., zákona č. 230/2013 Sb., zákona č. 220/2015 Sb., zákona č. 371/2017 Sb. a zákona č. 171/2018 Sb., se mění takto:

1. V § 1 se na konci odstavce 1 doplňuje věta „Tento zákon dále upravuje poskytování záruk za splacení úvěru vývozců, výrobních a obchodních podniků.“.
2. V § 1 odst. 2 písmeno f) zní:
„f) pojištění přímých a nepřímých záruk a ručení spojených s vývozem a investicemi nebo pojištění finančních služeb poskytnutých bankou vývozce, bankou dovozce a bankou investora proti riziku nesplnění závazků vývozce, investora, dovozce nebo dlužníka,“.

3. V § 1 se na konci odstavce 2 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno k), které zní:
„k) pojištění refinančních úvěrů poskytovaných exportní bankou.“.

4. V 1 se doplňují odstavce 5 až 9, které včetně poznámky pod čarou č. 5 znějí:

„(5) Zárukami za splacení úvěru vývozců, výrobních a obchodních podniků se pro účely tohoto zákona rozumí záruky za splacení jistiny úvěrů na provoz, pracovní kapitál, na inovaci a zkvalitnění výroby a za účelem udržení podnikání poskytnutých vývozcům, výrobním a obchodním podnikům. Tyto záruky poskytuje exportní pojišťovna jako mimořádné opatření s cílem zmírnění hospodářských a sociálních důsledků pandemie onemocnění COVID-19 za účelem vyšší dostupnosti likvidity exportně orientovaných podniků bez nutnosti získání povolení podle zvláštního právního předpisu. Účel a rozsah záruk, podmínky jejich poskytnutí, výši krytí nesplacené úvěrové jistiny a postup vyplácení veškerých peněžních prostředků ze státního rozpočtu ve prospěch exportní pojišťovny z titulu poskytování záruk stanoví vláda nařízením.

(6) Peněžní prostředky, které jsou exportní pojišťovně nebo exportní bance poskytovány ze státního rozpočtu, zejména dotace na úhradu ztrát, dotace na posílení fondů, peněžní prostředky na doplnění primárního kapitálu exportní pojišťovny, peněžní prostředky na zvýšení základního kapitálu exportní banky, peněžní prostředky na refinancování přijatých úvěrů nebo splacení vydaných dluhových cenných papírů, peněžní prostředky na záruky a pojistné plnění přijaté od exportní pojišťovny, přijímá exportní pojišťovna a exportní banka na své bankovní účty podřízené státní pokladně a vedené u České národní banky podle zákona o rozpočtových pravidlech⁵⁾. Na svých bankovních účtech podřízených státní pokladně exportní pojišťovna nebo exportní banka vede i další peněžní prostředky, které na tyto účty převede nebo na ně přijme.

(7) Exportní pojišťovna nebo exportní banka nemůže investovat peněžní prostředky podle odstavce 6 do finančních nástrojů na finančním trhu.

(8) Ministerstvo financí může exportní pojišťovně nebo exportní bance na základě jejich odůvodněné písemné žádosti povolit vedení bankovního účtu mimo účty podřízené státní pokladně u České národní banky. V žádosti exportní pojišťovna nebo exportní banka uvede důvody zvláštního zřetele hodné pro vedení účtu mimo účty podřízené státní pokladně, označení banky a částku, která je nebo bude na účtu uložena. Ministerstvo financí posoudí žádost v souladu se zákonem o rozpočtových pravidlech⁵⁾.

(9) Povolení Ministerstva financí nepodléhá použití bankovního účtu vedeného mimo účty podřízené státní pokladně u České národní banky tehdy, pokud takový účet slouží výhradně k provedení převodu peněžních prostředků ze státní pokladny pro účely podpořeného financování, a to v bezprostředně navazujících mezibankovních platebních operacích.

⁵⁾ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.“.

5. V nadpisu § 4 se doplňují slova „**a poskytování záruk**“.
6. V § 4 odst. 1 větě čtvrté se za slovo „pojišťovna“ vkládají slova „při provozování pojištění vývozních úvěrových rizik“.
7. V § 4 odst. 3 se za větu druhou vkládají věty „Fond na krytí závazků z poskytovaných záruk je tvořen prostředky přidělenými na základě rozhodnutí vlády ze státního rozpočtu. Na poskytování peněžních prostředků ze státního rozpočtu na základě rozhodnutí vlády podle předchozí věty v souvislosti s pandemií onemocnění COVID-19 se nepoužije zákon o finanční kontrole¹⁰⁾.“.

Poznámka pod čarou č. 10 zní: „Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů.“.

8. V § 4 odst. 5 se věty první a druhá nahrazují větami „Exportní pojišťovna nesmí přijmout k pojištění vývozní úvěrová rizika nebo poskytnout záruky tak, aby přesáhly její pojistnou kapacitu. Pojistnou kapacitou se rozumí pro účely tohoto zákona součet horního limitu pojistné angažovanosti z uzavřených pojistných smluv a smluv o příslibu pojištění, jimiž se na období do konce daného kalendářního roku může exportní pojišťovna smluvně vázat, a objemu úvěrových jistin krytých poskytnutou zárukou podle § 1 odst. 5 a § 5a.“.
9. V § 4 odst. 5 se za větu třetí vkládá věta „Část pojistné kapacity stanovené podle předchozí věty připadající na poskytnutí záruky stanoví vláda nařízením.“.
10. V § 4 odst. 5 větě poslední se za slovo „stanoví“ vkládají slova „pro pojištění vývozních úvěrových rizik“.

11. V § 4 odst. 7 větě první se za slova „tvorby fondů“ vkládají slova „pro pojištění vývozních úvěrových rizik“ a za slova „výší rezerv a fondů“ se vkládají slova „pojištění vývozních úvěrových rizik“.
12. V § 4 se na konci odstavce 7 doplňuje věta „Nařízení vlády stanoví způsob tvorby fondu na krytí závazků z poskytovaných záruk uvedeného v odstavci 3 a poměr mezi tímto fondem a celkovými závazky z poskytování záruk.“.
13. Za § 5 se vkládá nový § 5a, který včetně nadpisu zní:

„§ 5a

Poskytování záruk

(1) Poskytování záruk exportní pojišťovnou podle § 1 odst. 5 se nepovažuje za pojištění vývozních úvěrových rizik podle § 1 odst. 2 a nepoužije se na něj zákon upravující pojišťovnictví.

(2) Exportní pojišťovna vypracovává čtvrtletně odhad očekávané ztráty z poskytování záruk a s tím spojený odhad hodnoty poměru mezi fondem na krytí závazků z poskytovaných záruk a celkovými přijatými závazky z poskytování záruk pro období následujících šesti měsíců, který předkládá Ministerstvu průmyslu a obchodu a Ministerstvu financí.

(3) Na poskytnutí záruky není právní nárok.“.

14. V § 8 odst. 1 se vkládá nové písmeno b), které zní:

„b) exportní pojišťovny z poskytování záruk podle § 1 odst. 5 a § 5a; v případě poklesu fondu na krytí závazků z poskytovaných záruk pod výši stanovenou nařízením vlády podle § 4 odst. 3 doplní Ministerstvo financí aktiva exportní pojišťovny, a to na základě rozhodnutí vlády o poskytnutí peněžních prostředků z titulu poskytování záruk; toto rozhodnutí vláda přijímá na návrh Ministerstva průmyslu a obchodu ve spolupráci s Ministerstvem financí na základě žádosti, kterou Ministerstvu průmyslu a obchodu a Ministerstvu financí předložila exportní pojišťovna,“.

Dosavadní písmeno b) se označuje jako písmeno c).

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Pro řízení, která byla zahájena podle zákona č. 58/1995 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a která nebyla do tohoto dne pravomocně skončena, se použije zákon č. 58/1995 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.
2. Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s., (dále jen „exportní pojišťovna“) a Česká exportní banka, a.s., (dále jen „exportní banka“) nejpozději do 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona převedou na účty zřízené u České národní banky peněžní prostředky z dosavadních účtů u bank nebo ostatních poskytovatelů platebních služeb a tyto účty zruší.
3. Postup podle bodu 2 se nepoužije pro peněžní prostředky poskytnuté na základní kapitál exportní banky přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona podle zákona č. 58/1995 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a pro peněžní prostředky podle § 1 odst. 9 zákona č. 58/1995 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.
4. Peněžní prostředky na dosavadních účtech, které jsou účty vkladovými nebo které nebylo možné zrušit a nebylo možné peněžní prostředky převést do České národní banky ve lhůtě podle bodu 2, převede exportní pojišťovna a exportní banka na účty zřízené u České národní banky neprodleně po uplynutí doby, na kterou byly tyto účty zřízeny, popřípadě neprodleně po odpadnutí důvodu, pro který nebylo možné peněžní prostředky převést dříve.
5. Pokud mají být peněžní prostředky podle bodu 4 vedeny na účtu mimo účet zřízený u České národní banky déle než 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, je třeba k vedení takového účtu souhlasu Ministerstva financí.
6. Nabytím účinnosti tohoto zákona nejsou dotčeny transakce exportní pojišťovny a exportní banky týkající se investičních nástrojů do data jejich splatnosti.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o rozpočtových pravidlech

Čl. III

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění zákona č. 493/2000 Sb., zákona č. 141/2001 Sb., zákona č. 187/2001 Sb., zákona č. 320/2001 Sb., zákona č. 450/2001 Sb., zákona č. 202/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 479/2003 Sb., zákona č. 186/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 482/2004 Sb., zákona č. 1/2005 Sb., zákona č. 127/2005 Sb., zákona č. 361/2005 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 546/2005 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 130/2006 Sb., zákona č. 138/2006 Sb., zákona č. 140/2006 Sb., zákona č. 230/2006 Sb., zákona č. 267/2006 Sb., zákona č. 174/2007 Sb., zákona č. 270/2007 Sb., zákona č. 26/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 109/2009 Sb., zákona č. 154/2009 Sb., zákona č. 214/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 417/2009 Sb., zákona č. 421/2009 Sb., zákona č. 139/2010 Sb., zákona č. 199/2010 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 30/2011 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 366/2011 Sb., zákona č. 370/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 456/2011 Sb., zákona č. 457/2011 Sb., zákona č. 465/2011 Sb., zákona č. 171/2012 Sb., zákona č. 407/2012 Sb., zákona č. 501/2012 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 25/2015 Sb., zákona č. 320/2015 Sb., zákona č. 357/2015 Sb., zákona č. 128/2016 Sb., zákona č. 135/2016 Sb., zákona č. 264/2016 Sb., zákona č. 24/2017 Sb., zákona č. 59/2017 Sb., zákona č. 203/2017 Sb., zákona č. 367/2017 Sb., zákona č. 92/2018 Sb., zákona č. 367/2019 Sb. a zákona č. .../2020 Sb., se mění takto:

1. V § 3 se na konci písmene h) doplňují body 17 a 18, které znějí:

„17. účtech Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s., nebo účtech jiných právnických osob založených podle zákona upravujícího pojišťování a financování vývozu se státní podporou, které nemají bankovní licenci,

18. účtech České exportní banky, a.s., určených k příjmu prostředků poskytovaných ze státního rozpočtu nebo od Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s., a dalších prostředků, které si na ně Česká exportní banka, a.s., převede nebo je na ně přijme,“.

2. V § 33 odst. 7 se slova „a 15“ nahrazují slovy „, 15, 17 a 18“.

3. V § 33 odst. 8 se věta druhá nahrazuje větami „Peněžní prostředky státní pokladny vedené na účtech podle § 3 písm. h) bodů 1 až 10, 15, 17 a 18 nesmějí být vedeny mimo účty podřízené státní pokladně. Peněžní prostředky státní pokladny vedené na účtech podle § 3 písm. h) bodů 17 a 18 mohou být vedeny mimo účty podřízené státní pokladně, pokud tak stanoví zákon upravující pojišťování a financování vývozu se státní podporou.“.
4. V § 33 odst. 11 větě první se za slova „a 16“ vkládají slova „až 18“.
5. V § 33 se na konci odstavce 11 doplňuje věta „Obdobné plnění nahrazující úrok může ministerstvo sjednat s majiteli účtů podle § 3 písm. h) bodů 17 a 18.“.

ČÁST TŘETÍ

ÚČINNOST

Čl. IV

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

I. Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu

Oblast poskytování exportního pojišťování a financování s podporou státu upravuje zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon č. 58/1995 Sb.“). Zákon existuje od roku 1995 a i po řadě novelizací zůstává jeho účelem vytvořit legislativní předpoklady pro státní podporu exportu ve finanční oblasti a stanovit základní oblasti, formy, subjekty a podmínky takové podpory.

Cílem státní podpory exportu ve finanční oblasti je podpořit proexportní orientaci domácí ekonomiky tím, že českým exportérům vytvoří v této oblasti podmínky, které má k dispozici konkurence v ostatních zemích Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále jen „OECD“).

Základními formami státní podpory exportu jsou v obecné rovině pojištění vývozních úvěrů proti teritoriálním a dlouhodobým komerčním rizikům spočívajícím v nezaplacení ze strany zahraničního kupujícího, financování vývozních úvěrů za zvýhodněných podmínek ve srovnání s tržními podmínkami, zejména z hlediska délky splatnosti úvěru a úrovně úrokových sazeb, a dorovnávání úrokových rozdílů. Tato trojice nástrojů je obvyklá v různé kombinaci v zemích OECD a srovnatelné nástroje používají stále intenzivněji i ostatní exportně orientované země.

Provozováním pojišťování vývozních úvěrových rizik se zabývá Exportní a garanční pojišťovací společnost, a.s., (dále „EGAP“ nebo „exportní pojišťovna“) vlastněná státem jako jediným akcionářem.

V současnosti je EGAP pojišťovnou „sui generis“. Tento stav byl zajištěn novelou zákona č. 58/1995 Sb. provedenou zákonem č. 220/2015 Sb. Jedná se tedy o regulovaný subjekt, který musí na základě aktuální národní legislativy částečně plnit požadavky evropské regulatoriky Solventnost II, hlavně pokud jde o kapitálové a obezřetnostní požadavky.

Provozováním financování vývozních úvěrových rizik se zabývá Česká exportní banka, a.s., (dále „ČEB“ nebo „exportní banka“), jejímiž akcionáři jsou stát (84%) a exportní pojišťovna (16%).

Posláním exportní banky je poskytovat finanční služby související s vývozem, podporovat český export bez ohledu na velikost kontraktu, budovat povědomí o České republice (dále jen „ČR“) ve světě a tím posilovat konkurenceschopnost českých podnikatelských subjektů a ČR. Exportní banka umožňuje financování exportu všech typů výrobků a služeb, ale na rozdíl od komerčních bank jsou pro ni atraktivní také ta odvětví českého exportu, která vyžadují velké objemy externích finančních zdrojů a delší dobu splatnosti (např. letectví a energetika).

Stávající úprava a koncepce zákona č. 58/1995 Sb. však neumožňuje reagovat na současnou potřebu poskytnutí podpory vývozcům i v jiné oblasti než je pojištění a financování v souvislosti s aktuálně řešenými dopady způsobenými podstatnými omezeními z důvodu

nouzového stavu nařízeného vládou, a to v návaznosti na aktuálně přijaté závěry Evropské komise. Nově jsou tedy nástroje používané státem pro podporu rozšířeny o poskytování záruk za závazky vývozců, výrobních a obchodních podniků, které bude poskytovat exportní pojišťovna.

Platné znění zákona č. 58/1995 Sb. důsledně neupravuje, jakým způsobem exportní pojišťovna a exportní banka naloží s peněžními prostředky, které jsou exportní pojišťovně nebo exportní bance poskytovány například prostřednictvím státního rozpočtu. Jeví se jako účelné, aby exportní pojišťovna a exportní banka byly povinny vést veškeré peněžní prostředky (s výjimkami stanovenými v zákoně) na svých bankovních účtech podřízených státní pokladně vedených u České národní banky. Tato problematika je upravena v předkládaném návrhu novely.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Důvodem k předložení návrhu zákona je reakce na aktuální situaci vyvolanou pandemií nemoci COVID-19, s očekávanými enormními dopady do hospodářství, vč. exportního potenciálu české ekonomiky. Jeví se jako nutné rychle reagovat na vzniklý stav a vytvořit efektivní nástroje k podpoře zejména výrobních podniků s exportním potenciálem. Jedná se o implementaci posledních závěrů přijatých ke státní podpoře v souvislosti s COVID-19 Evropskou komisí¹.

Stávající zákon č. 58/1995 Sb. neumožňuje exportní pojišťovně poskytovat záruky za splacení úvěru vývozců a výrobců (přímých a nepřímých). EGAP má přitom nástroje, kterými může nejen podpořit české exportéry a investory přímo, ale i nepřímo prostřednictvím zvýšení úvěrových linek od bank. To se může týkat i pracovního kapitálu v souvislosti s přípravou a financováním výroby pro export. Jeví se jako účelné, aby exportní pojišťovna s ohledem na své kapacity a know-how poskytovala vedle své stávající činnosti nově i záruky úvěrů na provoz, pracovní kapitál, na inovaci a zkvalitnění výroby vývozcům nebo výrobcům. Tyto záruky by exportní pojišťovna poskytovala s cílem posílení likvidity exportně orientovaných podniků. Účel a rozsah záruk, podmínky jejich poskytnutí, výši krytí jistiny a postupy vyplácení peněžních prostředků ze státního rozpočtu stanoví nařízení vlády.

Vedle záruk za úvěry, které by poskytoval přímo EGAP, se navrhuje rovněž zavedení, resp. inovace produktů EGAP, tak aby mohla exportní pojišťovna nabízet jednak pojištění přímých a nepřímých záruk a ručení spojených s vývozem a investicemi nebo pojištění finančních služeb poskytnutých bankou vývozce, bankou dovozce a bankou investora proti riziku nesplnění závazků vývozce, investora, dovozce nebo dlužníka, jednak pojištění refinančních úvěrů poskytovaných exportní bankou.

Uvedená opatření se jeví vzhledem k ekonomickým dopadům COVID-19 uvedeným výše jako naprosto nezbytná.

¹ sdělení Komise C(2020) 1863 „Dočasný rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při stávajícím šíření koronavirové nákazy COVID-19“

V současné době je v legislativním procesu rovněž vládní návrh novely zákona č. 58/1995 Sb., jenž byl odeslán do Poslanecké sněmovny PČR (sněmovní tisk 757). Nezbytnost okamžité reakce však vyžaduje, aby nejnnutnější změny byly provedeny ihned. V této souvislosti se jeví jako žádoucí, aby byla ze sněmovního tisku 757 vyňata část týkající se vedení prostředků exportní banky a exportní pojišťovny v systému státní pokladny a přesunuta do právě předkládané novely zákona pro schválení v rámci stavu legislativní nouze. V této souvislosti se též navrhuje změna zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů (dále i „zákon o rozpočtových pravidlech“ nebo „zákon č. 218/2000 Sb.“). Vzhledem k začlenění části prostředků exportní banky do systému státní pokladny by mohl stát prostřednictvím MF ve větší míře zajišťovat financování exportní banky, ta by pak nemusela být nucena získávat zdroje především na finančních trzích. Zároveň se umožňuje, aby ČEB a EGAP sjednala s MF k peněžním prostředkům, které ponechají uloženy na účtu podřízeném státní pokladně v dohodnuté výši a na předem stanovenou dobu, obdobné plnění nahrazující úrok.

3. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Navrhovaná úprava je nezbytná z důvodu potřeby reagovat na krizovou situaci vyvolanou pandemií nemoci COVID-19.

Česká ekonomika je od konce 1. čtvrtletí 2020 silně zasažena dopady světové pandemie COVID-19. Negativní efekty jsou naprosto bezprecedentní, mezi sebou se dále zesilují, a dají se tak jen velmi těžko odhadovat. Standardně používané predikční nástroje jsou za těchto okolností ve značné míře omezené.

Vzhledem k nyní dostupným informacím představuje tato predikce scénář možného vývoje ekonomiky. V závislosti na průběhu epidemie koronaviru a na opatřeních, jež jednotlivé státy přijímají k zabránění šíření nákazy a na podporu ekonomiky, se ale skutečný vývoj může od tohoto scénáře výrazně odchýlit.

Opatřeními vlády České republiky zaváděnými k zastavení šíření nákazy bude v 1. polovině letošního roku ovlivněna významná část ekonomiky, zejména se jedná o odvětví cestovního ruchu, kultury a sportu, obchodu a dopravy. Zde se bude jednat patrně o negativní nabídkový šok, který se prostřednictvím omezené spotřeby domácností a investičních výdajů firem dále promítne také do ostatních odvětví ekonomiky. Současnou situací však bude zasažen také zpracovatelský průmysl. V obdobné situaci se nalézá většina evropských zemí a zpomalení očekává i hospodářství Číny a USA. Česká ekonomika proto bude výrazně negativně zasažena také přes propad zahraniční poptávky.

Za předpokladu, že se epidemii koronaviru podaří v průběhu 2. čtvrtletí zvládnout, by česká ekonomika měla v 1. a obzvláště pak ve 2. čtvrtletí 2020 vykázat mezičtvrtletní propad. Ve 2. polovině roku 2020 by se mohlo dostavit oživení ekonomické aktivity, které však bude tlumeno vývojem v nejvíce zasažených evropských ekonomikách (Itálie, Španělsko), v nichž se zřejmě projeví finanční problémy domácností a podniků. V tomto scénáři však není zahrnut pravděpodobný vliv narušení dodavatelsko-odběratelských vztahů ať už domácích, nebo (a to i ve větší míře) přeshraničních. Pro rok 2020 tak v současné době odhadujeme pokles reálného HDP o 5,1 %. Na růst cenové hladiny protichůdně působí poptávkové i nabídkové šoky, které

se vzájemně přibližně kompenzují. Při očekávaném růstu deflátoru HDP přibližně o 3 % by se tak nominální HDP měl snížit o 1,8 %.

Usnesením vlády České republiky ze dne 23. března 2020 č. 297 k návrhu záruk Exportní a garanční pojišťovací společnosti, a.s. (EGAP) uložila vláda místopředsedovi vlády, ministru průmyslu a obchodu a ministru dopravy ve spolupráci s místopředsedkyní vlády a ministryní financí připravit návrh záruk Exportní a garanční pojišťovací společnosti, a.s. (EGAP) pro podniky nad 250 zaměstnanců, a to až do úhrnné výše (včetně stávajících produktů) pojistné kapacity 330 mld. Kč.

Usnesením vlády České republiky ze dne 23. března 2020 č. 273 schválila vláda návrh zákona, kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020. Součástí tohoto návrhu je zvýšení pojistné kapacity exportní pojišťovny.

Maximální míra rizik, která smí EGAP přijmout (resp. pojistit), je limitována pojistnou kapacitou stanovenou v zákoně o státním rozpočtu pro každý jednotlivý rok. Pro rok 2020 byla původně pojistná kapacita stanovena na úrovni 188 mld. Kč. Pojistná kapacita je tedy celkovým rámcem podpory, který má také vliv na další limity v rámci podpořených obchodních případů.

V současnosti EGAP zaznamenává zvýšenou poptávku po svých službách v souvislosti s kroky, které již zavedl (zrychlené zpracování žádostí exportérů postižených dopady pandemie, snížení poplatků a snížení čekací doby pro vyřízení pojistných událostí). Zároveň se na evropské úrovni začíná diskutovat otevření trhu krátkodobého financování v EU také pro instituce jako EGAP (Export Credit Agency). Navýšení pojistné kapacity EGAP v letošním roce ze 188 na 330 mld. Kč okamžitě navýší možnosti EGAP na pojišťování obchodních případů.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem

Navrhovaná právní úprava je plně v souladu s ústavním pořádkem České republiky a garantuje dodržování základních lidských práv a svobod.

5. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z jejího členství v Evropské unii

Navrhovaná právní úprava je plně slučitelná s právem EU a ustanovení navrhované právní úpravy nezakládají rozpor s právem EU a s ustálenou judikaturou Soudního dvora EU.

Navrhovaná právní úprava respektuje závazky, které pro Českou republiku v dané oblasti z členství v EU vyplývají.

Evropská komise přijala dne 19. 3. 2020 sdělení Komise C(2020) 1863 „Dočasný rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při stávajícím šíření koronavirové nákazy COVID-19“

Dočasný rámec státní podpory, který má v souvislosti s nákazou COVID-19 podpořit ekonomiku je založený na čl. 107 odst. 3 písm. b) Smlouvy o fungování Evropské unie konstatuje, že celé hospodářství EU je vážně narušeno. V zájmu nápravy stanoví pět druhů podpory:

i) **přímé granty, selektivní daňové výhody a zálohy:** členské státy budou moci zavést režimy poskytování grantů až do výše 800 000 EUR na podnik s naléhavou potřebou likvidity;

ii) **státní záruky za bankovní úvěry:** členské státy budou moci poskytovat státní záruky, aby zajistily, že banky nepřestanou poskytovat úvěry podnikům, které je potřebují;

iii) **subvencované veřejné úvěry:** členské státy budou moci podnikům poskytovat úvěry se zvýhodněnými úrokovými sazbami. Úvěry jsou určeny na pokrytí okamžitých provozních a investičních potřeb;

iv) **záruky pro banky, které zprostředkovávají státní podporu reálné ekonomice:** některé členské státy chtějí vycházet ze stávající úvěrové kapacity bank a použít je jako zprostředkovatele podpory pro podniky, a to zejména malé a střední. Rámec jasně stanoví, že tato podpora se považuje za přímou podporu zákazníků bank, nikoli bank samotných. Dále jsou stanoveny pokyny, jak zajistit minimální narušení hospodářské soutěže mezi bankami;

v) **krátkodobé pojištění vývozních úvěrů:** rámec zavádí dodatečnou flexibilitu v prokazování, že některé země představují neobchodovatelná rizika. Umožňuje tak, aby stát v případě potřeby poskytoval krátkodobé pojištění vývozních úvěrů.

Vzhledem k omezené výši unijního rozpočtu bude hlavní reakce pocházet z vnitrostátních rozpočtů členských států. Dočasný rámec pomůže zacílit podporu do ekonomiky a zároveň omezí negativní důsledky pro rovné podmínky na jednotném trhu.

Proto obsahuje několik záruk. Subvencované úvěry nebo záruky pro podniky například spojuje s rozsahem jejich hospodářské činnosti, který je určen podle mzdových nákladů, obratu nebo potřeb likvidity, a s využitím veřejné podpory na pracovní nebo investiční kapitál. Podpora by tedy měla podnikům pomoci překonat zhoršení hospodářské situace a připravit se na udržitelné oživení.

6. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaná právní úprava neobsahuje úpravu problematiky upravené mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, tudíž je plně v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

7. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy

S ohledem na skutečnost, že navrhovaná právní úprava umožňuje exportní pojišťovně poskytování záruk za úvěry poskytnuté podnikatelským subjektům, lze očekávat pozitivní hospodářské dopady plynoucí ze zachování výrobních programů podniků, pracovních míst a zachování jejich exportního potenciálu, a to i za cenu nepřímých rozpočtových dopadů daných nutností doplňování pojistných fondů EGAP.

Nepřímé pozitivní dopady na státní rozpočet bude mít povinnost exportní pojišťovny a exportní banky vést peněžní prostředky (s výjimkami stanovenými v zákoně) na svých účtech podřízených státní pokladně vedených u České národní banky, neboť peněžní prostředky účtů, které jsou podřízeny souhrnným účtům státní pokladny, jsou využívány jako krátkodobý zdroj

peněžních prostředků pro krytí potřeby financování vlády. Efektivnějším řízením výpůjčních operací státu dochází v konečném důsledku ke snižování úrokových výdajů na obsluhu státního dluhu souvisejících s emisní činností, resp. k pozitivním dopadům na státní rozpočet.

Oblast poskytování záruk bude mít přímý dopad na státní rozpočet ve výši určené nařízením vlády pro výši fondu pro krytí závazků z poskytovaných záruk, který bude vytvářet exportní pojišťovna. Z tohoto fondu budou hrazeny ztráty z poskytování záruk, které představují především plnění poskytnutá věřitelům a ztráty, které exportní pojišťovně vzniknou. Předpokládaný prvotní vklad do tohoto fondu z prostředků státního rozpočtu je 4 mld. Kč s tím, že tento bude na základě rozhodnutí vlády vždy doplňován při nedodržení poměru mezi tímto fondem a celkovými závazky exportní pojišťovny z poskytování záruk. Tento poměr je navrhován v prováděcím právním předpisu ve výši 8 %.

8. Předpokládaný dopad navrhované právní úpravy na životní prostředí

Navrhovaná právní úprava nebude mít žádné dopady na životní prostředí. Navrhovaná právní úprava nemá žádný dopad ani ve vztahu k zákazu diskriminace ani ve vztahu k rovnosti mužů a žen.

9. Zhodnocení dopadu navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava nemá dopad na ochranu soukromí a na ochranu osobních údajů.

10. Zhodnocení korupčních rizik navrhovaného řešení (CIA)

Navrhovaná právní úprava byla posuzovaná v souladu se schválenou vládní metodikou na hodnocení korupčních rizik (CIA – Corrupt Impact Assessment). V rámci postupu CIA (vč. jejich skrytých forem) zpracovatelé návrhu dospěli k závěru, že právní úprava žádným způsobem neusnadňuje korupční jednání a ani neznesnadňuje jeho odhalování.

11. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná právní úprava nemá žádné dopady na bezpečnost ani obranu státu.

II. Zvláštní část

K ČÁSTI PRVNÍ

K Čl. I (změna zákona č. 58/1995 Sb.)

K bodu 1 (§ 1 odst. 1)

Smyslem navrhované změny je, aby zákon č. 58/1995 Sb. kromě činností dosud upravených nově umožňoval exportní pojišťovně poskytovat záruky za splacení úvěru vývozců, výrobních a obchodních podniků. EGAP má přitom nástroje, kterými může nejen podpořit české exportéry a investory přímo, ale i nepřímo prostřednictvím zvýšení úvěrových linek od bank. To se může týkat i pracovního kapitálu a prostředků na inovace a zkvalitnění výroby v souvislosti s přípravou a financováním výroby pro export. Jeví se jako účelné, aby exportní pojišťovna s ohledem na své kapacity a know-how poskytovala vedle své stávající činnosti nově i záruky úvěrů na provoz, pracovní kapitál, na inovaci a zkvalitnění výroby vývozcům nebo výrobcům (přímým a nepřímým výrobcům). Tyto záruky by exportní pojišťovna poskytovala za účelem posílení likvidity exportně orientovaných podniků.

K bodům 2 a 3 (§ 1 odst. 2)

Vedle záruk za úvěry, které by poskytoval přímo EGAP, se navrhuje rovněž zavedení, resp. inovace produktů EGAP.

V případě pojištění přímých a nepřímých záruk a ručení spojených s vývozem a investicemi nebo pojištění finančních služeb poskytnutých bankou vývozce, bankou dovozce a bankou investora proti riziku nesplnění závazků vývozce, investora, dovozce nebo dlužníka se jedná se o úpravu již existujícího produktu. Cílem této úpravy je napravit nepřesné formulování a vymezení tohoto segmentu pojištění. Dosavadní označení „bankovní záruky“, tj. pojem v právním řádu již jako zvláštní institut nepoužívaný, je nahrazen obecným pojmem pojištění přímých a nepřímých záruk a ručení, který vystihuje užívanou formu poskytování zajištění, tj. záruky a ručení. Tento institut je využíván nejen bankami, ale i jinými subjekty zapojenými do vývozních transakcí a investic, a poskytuje tak v celkové technice obchodu větší možnosti a komfort vývozcům a investorům urychleně se uplatnit na zahraničních trzích. Ponechán je i prostor bankám v možnosti pojištění i jimi poskytovaných dalších finančních služeb, které poskytují v souvislosti s krytím závazků subjektů vývozu a investic. Změna umožní nabídnout jako doplněk nově zaváděných záruk širší škálu pojistných produktů, které za současné situace mohou a budou poptávány. Nesouvisí přímo se státním garančním schématem, ale je také v podstatě protikrizovým opatřením a doplňuje jej. Navíc umožňuje podporu rozšířit i na ručitele z mimobankovního sektoru. Vše samozřejmě v rámci standardního produktového řízení a vyhodnocování rizik.

V případě pojištění refinančních úvěrů poskytovaných exportní bankou se jedná o doplnění provazby pojistných produktů na produkty exportní banky, tak aby nedošlo ke zpochybnění těchto aktivit v oblasti pojištění se státní podporou, tzn. že exportní pojišťovna pojišťuje a bude pojišťovat i nepřímé úvěry exportní banky poskytované jiným bankám. Refinanční úvěry poskytované exportní bankou přefinancují úvěr od komerčních bank a budou v současnosti

velmi poptávané. Jde o alternativní kanál – místo garance banka bude moci v některých případech úvěr refinancovat, a tím získat potřebnou likviditu pro svou další činnost.

K bodu 4 (§ 1 odst. 5 až 9)

Odstavec 5 specifikuje poskytování záruk. Poskytování záruk se nepovažuje za pojištění vývozních úvěrových rizik a z tohoto důvodu se na něj nepoužije úprava v oblasti pojišťovnictví. S ohledem na specifickou činnost je zákonem přímo stanoveno pověření exportní pojišťovny k poskytování záruk bez udělení dalšího povolení. Specifická činnost exportní pojišťovny upravená v návrhu zákona spočívající v poskytování záruk, které budou vystavovány pouze jako mimořádné opatření v souvislosti s COVID-19, nevyžaduje žádné další zvláštní povolení či oprávnění, zejm. oprávnění provozovat živnost stanovené zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Účel a rozsah záruk, podmínky jejich poskytnutí, výši krytí nesplacené úvěrové jistiny a postup vyplacení veškerých peněžních prostředků ze státního rozpočtu ve prospěch exportní pojišťovny z titulu poskytování záruk stanoví nařízení vlády. Text vymezuje účelovou provázanost záruk s reakcí na ekonomické dopady COVID-19.

Předpokládané základní principy poskytnutí záruk jsou především následující (konkrétní parametry produktu budou nastaveny nařízením vlády):

- záruky budou poskytovány podnikatelům – českým vývozům a výrobcům – s počtem zaměstnanců nad 250 a jejichž podíl vývozu na celkovém ročním obratu za poslední účetní období, resp. rok 2019, dosáhl minimálně 10 %-20 %,
- úvěrující banka předloží exportní pojišťovně žádost o záruku potřebné podklady a dokumenty a čestné prohlášení výrobce nebo vývozce ve vztahu k jeho finanční situaci,
- exportní pojišťovna ohodnotí bonitu výrobce nebo vývozce a tento nebude nižší než stupeň B podle ratingové stupnice EGAP (interní rating),
- financování poskytnuté úvěrující bankou vývozci nebo výrobcí činí nejvíce 25 % obratu/ tržeb za rok 2019, nejméně však 5.000.000,- Kč, a nesmí překročit stanovenou částku,
- záruky budou poskytovány za účelem uvedeným v zákoně, tj. především financování výroby pro vývoz, a to včetně financování již vynaložených nákladů a čerpaných úvěrů,
- účel bude prokazován zjednodušeně, a to úvěrující bance s přihlédnutím k obvyklé praxi banky,
- záruka bude vydána nejpozději do 31. 12. 2020 a její výše kryje maximálně 80 % jistiny úvěru a podíl úvěrující banky na riziku je tak minimálně 20 %, přičemž svůj podíl na riziku může banka přenést na exportéra maximálně ve výši 50 %.

Před uplynutím platnosti záruky nesmí úvěrující banka bez souhlasu exportní pojišťovny učinit financování splatným a ani podat návrh na insolvenční řízení. Vývozce nebo výrobce může poskytnutý úvěr kdykoliv splatit dříve, a to bez placení jakýchkoliv poplatků a nákladů s tím spojených.

Úvěrující banka zaplatí exportní pojišťovně za poskytnutí záruky odměnu ve výši stanovené v nařízení vlády.

Záruky exportní pojišťovny budou poskytnuty jako finanční záruky podle obecné platné právní úpravy s přihlédnutím ke specifickým jejich poskytování.

Exportní pojišťovna vytvoří zvláštní fond na krytí závazků z poskytovaných záruk. Do tohoto fondu budou poskytovány prostředky ze státního rozpočtu na základě rozhodnutí vlády. Po prvotním vkladu bude fond následně doplňován v závislosti na odhadu vývoje a vývoji závazků z poskytovaných záruk vždy na základě žádosti exportní pojišťovny předkládané Ministerstvu průmyslu a obchodu a Ministerstvu financí.

Exportní banka a exportní pojišťovna jsou na základě odstavců 6 až 9 povinny veškeré peněžní prostředky (s výjimkami stanovenými v zákoně) od data účinnosti novely zákona (tj. dotace na úhradu ztrát, dotace na posílení fondů, peněžní prostředky na doplnění primárního kapitálu exportní pojišťovny, peněžní prostředky na zvýšení základního kapitálu, peněžní prostředky na refinancování úvěrů nebo splácení vydaných dluhových cenných papírů, pojistné plnění přijaté od exportní pojišťovny a další peněžní prostředky, které převedou nebo přijmou) vést na účtech ve státní pokladně. Tyto peněžní prostředky nemůže exportní pojišťovna nebo exportní banka ukládat anebo investovat do investičních nástrojů na finančním trhu.

Zároveň je v přechodných ustanoveních této novely zákona č. 58/1995 Sb. uložena povinnost ČEB a EGAP zrušit účty mimo ČNB (státní pokladnu) ve stanovené lhůtě 6 měsíců, resp. ihned po odpadnutí důvodu pro jejich vedení i po uvedené lhůtě. Z daného tudíž vyplývá, že oba subjekty nemohou nadále vést peněžní prostředky na jiných účtech než u ČNB, s výjimkami stanovenými zákonem č. 58/1995 Sb.

Po uplynutí 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona lze účty vedené nadále mimo účty zřízené u České národní banky vést a mít na nich uloženy peněžní prostředky pouze se souhlasem MF.

Exportní pojišťovna se v návaznosti na úpravu zákona o rozpočtových pravidlech stane povinným subjektem státní pokladny a povede na účtech u ČNB veškeré své prostředky, zároveň bude využívat veškeré služby ČNB, včetně platebního styku.

Exportní banka se stane povinným subjektem státní pokladny, který na účtech u ČNB povinně vede prostředky, s výjimkou prostředků explicitně definovaných zákonem č. 58/1995 Sb.

Majitelé účtů v ČNB v rámci státní pokladny podle § 3 písm. h) bodů 11 až 14 a 16 až 18 zákona č. 218/2000 Sb. (tzn. ČEB i EGAP) se mohou za účelem zvýšení efektivity řízení likvidity státní pokladny s MF dohodnout, že peněžní prostředky ponechají uloženy na účtu podřízeném státní pokladně v určité výši a na předem stanovenou dobu. Součástí této dohody je též sjednání výše peněžního plnění nahrazujícího úrok poskytovaného majitelům účtů tímto ministerstvem.

Zapojení exportní pojišťovny a exportní banky do centrálního systému řízení likvidity souhrnných účtů státní pokladny s sebou pro stát přináší nezanedbatelné ekonomické výhody. Peněžní prostředky účtů, které jsou podřízeny souhrnným účtům státní pokladny vedených v jednotlivých měnách a které od roku 2013 postupně nahradily rezervu peněžních prostředků vzniklou emisní činností, jsou využívány jako krátkodobý zdroj peněžních prostředků pro krytí potřeby financování státu.

Díky tomuto zefektivnění řízení výpůjčních operací státu dojde v konečném důsledku ke snižování úrokových výdajů na obsluhu státního dluhu souvisejících s emisní činností.

Dodatečné peněžní prostředky na účtech podřízených souhrnným účtům státní pokladny jsou v rámci řízení likvidity státní pokladny investovány na peněžním trhu ve formě krátkodobých depozitních a repo operací, což pro stát představuje další ekonomickou výhodu.

Výsledný ekonomický dopad rozšíření souhrnných účtů státní pokladny o účty exportní pojišťovny a vybrané účty exportní banky převyší případné nároky exportní pojišťovny a exportní banky na státní rozpočet v rámci dotačního vztahu z titulu výpadku příjmů plynoucích z nemožnosti ukládat nebo investovat peněžní prostředky poskytované ze státního rozpočtu do investičních nástrojů na finančním trhu v souladu s navrhovaným ustanovením § 1 odst. 6 zákona č. 58/1995 Sb.

Peněžní prostředky uvedené v § 1 odstavci 6 zákona mohou být exportní bankou použity pro účely poskytování podpořeného financování, operací souvisejících s poskytováním podpořeného financování a na úhradu závazků exportní banky. Rovněž exportní pojišťovnou mohou být peněžní prostředky ze státního rozpočtu použity pouze pro účely, pro které byly ze státního rozpočtu poskytnuty.

S ohledem na potřeby praxe exportní pojišťovny a exportní banky se předpokládá, že vznikne jejich potřeba vést bankovní účty i mimo účty podřízené státní pokladně u České národní banky. Otevření těchto účtů podléhá povolení MF. Exportní banka nemusí v případě naléhavosti a zajištění bezproblémové realizace mezibankovního platebního styku žádat MF o povolení k použití bankovních účtů vedených mimo státní pokladnu (tj. nostro účtů exportní banky vedených u jiných bank než ČNB). V § 1 odst. 8 je specifikováno, že v žádosti o povolení vést bankovní účet mimo účty podřízené státní pokladně uvede exportní pojišťovna nebo exportní banka důvody hodné zvláštního zřetele. Takovým důvodem může být např. nedostupnost vedení účtu ve státní pokladně v určité měně, která je v určitém období nezbytná pro obchodní činnost exportní pojišťovny nebo exportní banky. MF žádosti EGAP a ČEB posoudí v souladu se zákonem o rozpočtových pravidlech, přičemž žádosti budou posuzovány na základě stejných parametrů, jako žádosti jiných subjektů, které jsou zákonem o rozpočtových pravidlech povinny vést peněžní prostředky u ČNB. Udělení souhlasu k vedení účtů mimo státní pokladnu MF posoudí s ohledem na zajištění hospodárnosti řízení likvidity státní pokladny. Posuzovanými parametry se rozumí zejména částka, měna a doba, po kterou budou peněžní prostředky vedeny mimo státní pokladnu.

Peněžní prostředky exportní pojišťovny a exportní banky uložené ve státní pokladně formou termínovaných vkladů mohou být na základě vzájemné dohody s MF úročeny sazbami, které stanoví MF. Odvození výše úrokových sazeb termínovaných vkladů exportní pojišťovny a exportní banky se předpokládá zejména od výše úrokových sazeb termínovaných vkladů nepovinných subjektů státní pokladny.

V praxi by se měla úroková sazba stanovená MF pro úložky exportní pojišťovny a exportní banky pohybovat mezi úrokovými hodnotami tržních termínovaných vkladů a bezrizikovými sazbami podle Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA).

Lze mít za to, že uložení finančních aktiv ve státní pokladně alokuje exportní pojišťovna peněžní prostředky v souladu s ustanovením § 60 zákona č. 277/2009 Sb., a tím dodržuje z pohledu regulátora obezřetnost investování. Z pohledu regulace pojišťovnictví lze vést

peněžní prostředky ve výši vlastního kapitálu na účtech podřízených státní pokladně; tato aktiva je možné nadále považovat za odpovídající krytí položky primárního kapitálu třídy 1 podle současně platných omezitelných pravidel Solventnosti II. Zařazení finančních aktiv exportní pojišťovny pod státní pokladnu neomezuje možnost exportní pojišťovny těmito aktivy volně disponovat, neboť tyto peněžní prostředky jsou i v režimu zařazení pod státní pokladnu plně k dispozici.

K bodu 5 (nadpis nad § 4)

Nadpis byl upraven, aby lépe odrážel obsah § 4.

K bodu 6 (§ 4 odst. 1)

V zájmu jasného vymezení výkonu dohledu České národní banky je upřesněn její dohled pouze na provozování pojištění vývozních úvěrových rizik.

K bodu 7 (§ 4 odst. 3)

Navrhováno je v zájmu plného oddělení základní činnosti exportní pojišťovny a činnosti spojené s vystavováním záruk, která se váže na mimořádná opatření přijatá vládou, vytvořit zvláštní fond na krytí závazků exportní pojišťovny z poskytnutých záruk. Prostředky ze státního rozpočtu budou do fondu poskytovány ze státního rozpočtu na základě rozhodnutí vlády. Zároveň je uvedeno, že toto poskytování prostředků ze státního rozpočtu nepodléhá finanční kontrole.

K bodům 8 až 10 (§ 4 odst. 5)

Ustanovení je přizpůsobeno nové situaci, kdy pojistná kapacita určuje strop nejen pro pojištění vývozních úvěrových rizik, ale i pro poskytnuté záruky. Její výše tedy bude odvozena nejen od výše vývozních úvěrových rizik, ale i objemu zajištěných jistin úvěrů. Postup při stanovení výše pojistné kapacity s ohledem na pojistnou angažovanost bude nadále stanoven vyhláškou. Část pojistné kapacity určená z celkové pojistné kapacity uvedené ve státním rozpočtu na vystavování záruk bude stanovena nařízením vlády.

K bodu 11 a 12 (§ 4 odst. 7)

V souvislosti s navrženou úpravou odstavce 3 je doplněna úprava postupů při tvorbě a nakládání s fondy pro pojištění a s fondem na krytí závazků z poskytovaných záruk při zachování přiměřeného postupu pro tvorbu obou fondů.

K bodu 13 (§ 5a)

Článek staví najisto, že poskytování záruk exportní pojišťovnou nelze považovat za pojištění vývozních úvěrových rizik, a proto se na něj nepoužije zákon o pojišťovnictví.

Návrh ukládá exportní pojišťovně povinnost vypracovat čtvrtletně odhad souhrnu očekávané ztráty z poskytování záruk a předložit jej Ministerstvu průmyslu a obchodu a Ministerstvu financí.

Na poskytnutí záruky není právní nárok, stejně tak jako u pojištění vývozních úvěrových rizik, neboť je nezbytné před jejím poskytnutím vyhodnotit splnění všech stanovených podmínek a vyloučit ty požadavky, které jdou nad rámec stanovených podmínek nebo svým obsahem jsou nad přijatelnou míru rizikové.

K bodu 14 (§ 8 odst. 1)

Článek doplňuje, že stát ručí nejen za závazky exportní pojišťovny z pojištění vývozních úvěrových rizik, ale i z poskytování záruk. Dále popisuje mechanismus doplňování aktiv exportní pojišťovny v případě poklesu fondu na krytí závazků z poskytovaných záruk pod výši, kterou stanoví nařízení vlády. Předpokládá se, že v případě poklesu fondu na krytí závazků z poskytovaných záruk pod stanovenou výši se obrátí exportní pojišťovna se žádostí na Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo financí, která, pokud shledají žádost důvodnou, předloží společně materiál týkající se poskytnutí peněžních prostředků z titulu poskytování záruk k rozhodnutí vlády. Na základě rozhodnutí vlády o poskytnutí peněžních prostředků pak doplní Ministerstvo financí aktiva exportní pojišťovny.

K Čl. II (Přechodná ustanovení)

K bodům 1 až 6

Za účelem zachování právní jistoty všech subjektů, kterých se mohou dotknout změny vyplývající z této novelizace, se uvádí, že pro již zahájená pravomocně neskončená řízení zahájená podle zákona č. 58/1995 Sb. se použije jeho stávající znění.

Rovněž se vkládá přechodné ustanovení, jehož cílem je umožnit plynulý přechod exportní pojišťovny a exportní banky do centrálního systému řízení likvidity souhrnných účtů státní pokladny. Předpokládá se, že exportní pojišťovna a exportní banka převedou na účty zřízené u České národní banky peněžní prostředky z dosavadních účtů u bank nebo ostatních poskytovatelů platebních služeb nejpozději do 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti předmětné novely zákona č. 58/1995 Sb. a tyto účty zruší. Pokud to není možné, převede exportní pojišťovna a exportní banka peněžní prostředky z těchto účtů do České národní banky neprodleně po uplynutí doby, na kterou byly účty zřízeny, nebo po odpadnutí důvodu, pro který nebylo možné peněžní prostředky převést dříve.

Dle návrhu zákona po uplynutí 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona lze účty vedené nadále mimo účty zřízené u České národní banky vést a mít na nich uloženy peněžní prostředky pouze se souhlasem MF, opět se zákonem stanovenou výjimkou.

Dle dikce zákona 218/2000 Sb. se exportní pojišťovna a exportní banka zařadí mezi povinné (EGAP) a „kvazipovinné“ (ČEB) subjekty státní pokladny, které nemohou vést peněžní prostředky na jiných účtech než u ČNB s výjimkou explicitně stanovenou zákonem č. 58/1995 Sb.

K ČÁSTI DRUHÉ

K Čl. III (změna zákona č. 218/2000 Sb.)

K bodům 1 až 5 (§ 3, § 33 odst. 7, 8 a 11)

Navrhuje se zapojení peněžních prostředků exportní pojišťovny a exportní banky (s výjimkami uvedenými v zákoně č. 58/1995 Sb.) do centrálního systému řízení likvidity souhrnných účtů státní pokladny. Peněžními prostředky podle § 3 písm. h) bodu 17. zákona č. 218/2000 Sb. se rozumí peněžní prostředky na účtech exportní pojišťovny a jiných právnických osob založených podle zákona č. 58/1995 Sb. (tj. právnické osoby založené podle § 4 odst. 2 písm. b) a c) a § 6 odst. 4 zákona č. 58/1995 Sb.); peněžními prostředky podle § 3 písm. h) bodu 18. zákona č. 218/2000 Sb. se rozumí peněžní prostředky na účtech exportní banky. Tyto instituce nesmí převést peněžní prostředky z účtů státní pokladny na účty vedené u komerčních finančních ústavů, pokud zákon č. 58/1995 Sb. nestanoví jinak. Zároveň se však explicitně umožňuje, aby si subjekty podle § 3 písm. h) bodu 17. a 18. zákona č. 218/2000 Sb. sjednaly na základě ustanovení § 33 odst. 11 zákona č. 218/2000 Sb. s MF obdobné plnění nahrazující úrok na peněžní prostředky, které ponechají uloženy na účtu podřízeném státní pokladně v dohodnuté výši a na předem stanovenou dobu.

V rámci centrálního systému řízení likvidity souhrnných účtů státní pokladny funguje režim, kdy příslušné účty nejsou úročeny, až na určité výše uvedené výjimky, zatímco MF hradí bankovní poplatky. Zapojení exportní pojišťovny a exportní banky do centrálního systému řízení likvidity souhrnných účtů státní pokladny pro stát přináší nezanedbatelné ekonomické výhody. Peněžní prostředky účtů, které jsou podřízeny souhrnným účtům státní pokladny vedených v jednotlivých měnách a které od roku 2013 postupně nahradily rezervu peněžních prostředků vzniklou emisní činností, jsou využívány jako krátkodobý zdroj peněžních prostředků pro krytí potřeby financování státu a díky tomuto zefektivnění řízení výpůjčních operací státu dochází v konečném důsledku ke snižování úrokových výdajů na obsluhu státního dluhu souvisejících s emisní činností.

Dodatečné peněžní prostředky na účtech podřízených souhrnným účtům státní pokladny jsou v rámci řízení likvidity státní pokladny investovány na peněžním trhu ve formě krátkodobých depozitních a repo operací, což pro stát představuje další ekonomickou výhodu.

Výsledný odhadovaný pozitivní ekonomický dopad rozšíření souhrnných účtů státní pokladny o účty exportní pojišťovny a exportní banky převyší případné nároky exportní pojišťovny a exportní banky na stát v rámci dotačního vztahu z titulu výpadku příjmů plynoucích z nemožnosti ukládat nebo investovat peněžní prostředky poskytované ze státního rozpočtu do investičních nástrojů na finančním trhu v souladu s navrhovaným ustanovením § 1 odst. 6 zákona č. 58/1995 Sb.

K ČÁSTI TŘETÍ

K Čl. IV (Účinnost)

S ohledem na nezbytnost zavést navrhovaná opatření co nejdříve je navrhováno datum nabytí účinnosti dnem vyhlášení zákona.

V Praze dne . dubna 2020

Předseda vlády:
Ing. Andrej Babiš v. r.

Místopředseda vlády, ministr průmyslu a obchodu a ministr dopravy:
Doc. Ing. Karel Havlíček, Ph.D., MBA, v. r.